

Тестовий контроль студентів як складова частина навчання в умовах кредитно-модульної системи при вивченні дисципліни «Медична біологія»

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» м. Полтава

В умовах входження України до Болонського процесу підготовка лікарів-фахівців, здатних забезпечити вимоги сучасного суспільства, потребує нових інноваційних підходів у системі їх підготовки, що пересікається із необхідністю переходу на нові методи навчання у зв'язку із європейською орієнтацією України.

У цій ситуації наголос робиться на якості підготовки спеціаліста, його адаптованості до ринку праці та вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики випускника. Перехід до навчання на засадах Болонської системи переорієнтовує студента на самостійне опанування знань із використанням різноманітних джерел інформації [1-3].

У зв'язку з цим, актуальним є пошук шляхів та методів контролю за навчально-пізнавальною діяльністю студентів. Якість освіти визначається низкою критеріїв у тому числі і ступенем відповідності теоретичних знань та вмінь, їх практичному використанню в професійній діяльності [7]. Біологічні дисципліни є теоретичною основою медицини і створюють базу для формування відповідних знань, вмінь та навичок майбутнього спеціаліста-медика. Щоб досягти даної мети потрібно інтенсифіковане, методологічно обґрунтоване викладання, яке дозволить студенту отримати максимально повний об'єм знань, виховання у студента свідомого відношення до набуття практичних вмінь та навичок, використання досягнень новітніх технологій та високий рівень навчально-методичного забезпечення. Медична біологія тісно пов'язана із майбутньою лікарською професією і має кінцеву мету навчити лікаря-спеціаліста трактувати біологічну сутність і механізми розвитку хвороб людини, які виникають у результаті антропогенних змін у навколишньому

середовищі, мутагенних чинників, або внаслідок ураження людини інвазіями, тощо. Основна мета викладання предмету - забезпечити високий рівень загально-біологічної підготовки та професійної орієнтації студентів.

На нашу думку одним з критеріїв ефективності впровадження кредитно-модульної системи освіти на теоретичних кафедрах, які визначають кваліфікаційний рівень майбутніх спеціалістів, є використання методики тестування знань студентів.

На сучасному етапі, при належному організаційно-методичному забезпеченні, тестування може стати одним з найбільш ефективних і гнучких методів контролю знань студентів. За останні роки цей метод значно поширився у викладацькій діяльності, тому що має переваги у порівнянні з іншими способами перевірки знань. Такі переваги пов'язані, в першу чергу, з дисциплінуючим впливом, що значно підсилює у студентів мотивацію свідомого підходу до кропіткого вивчення теоретичного матеріалу та набуття вмінь застосовувати на практиці знання, одержані з дисципліни у взаємозв'язку і взаємозалежності з іншими дисциплінами.

Тестовий контроль відрізняється від інших методів контролю тим, що передбачає наявність спеціально підготовленого набору контрольних завдань, які дають змогу надійно, а головне адекватно і якісно оцінити викладачу знання всієї групи студентів. Якісна підготовка майбутніх спеціалістів, в основному, залежить від ефективності самостійної роботи студентів в навчальному процесі. Досягнення кінцевих цілей навчання і керування його якістю здійснюється за допомогою багаторівневих систем контролю, головною частиною яких є тести.

Основними перевагами тестового контролю, на нашу думку є те, що по-перше, тестовий контроль передбачає однаковий рівень вимог та однакові критерії оцінювання для всіх студентів; по-друге, тестовий контроль забезпечує об'єктивність результатів перевірки знань студентів; по-третє, тестування підвищує ефективність контрольної діяльності з боку викладача за рахунок збільшення оперативності та регулярності, що передбачає розподіл матеріалу дисципліни за темами, розділами, модулями, які мають самостійне значення в

рамках вивчення всього курсу; по-четверте, застосування автоматизованих систем для проведення тестового контролю не тільки полегшує роботу викладача, але й підвищує мотивацію навчальної діяльності, зменшує емоційне напруження; по-п'яте, при вивченні дисципліни «Медична біологія» викладацький склад обов'язково враховує ту особливість, що студенти, які навчаються на кафедрі є першокурсниками, і можливо систематичне тестування з перших занять викликає у деяких студентів певні труднощі, які в процесі їх адаптації до навчання у вузі зникають [4].

В сучасних умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою, повинна звертатися увага на навчально-інформативну (пізнавальну), контролюючу функції і особливо на їх поєднання, що буде стимулювати навчально-пізнавальну активність студентів. Зокрема тести різних рівнів складності можуть поєднувати в собі ці дві функції. Для цього тестові завдання повинні нести в собі певну змістовну інформацію, бути зручними в користуванні, допомагати студентам за короткий проміжок часу згадати попередній матеріал і визначити ступінь його засвоєння, надати можливість більш об'єктивно оцінювати рівень знань студентів, як індивідуально, так і групи студентів [5]. Таким чином, враховуючи потреби сучасного розвитку навчального процесу - методи і форми контролю знань студентів повинні відповідати функціям: контролюючій, пізнавальній (інформативній), творчій; зі зміною орієнтації з контролюючої на навчально-інформативну (пізнавальну) й особливо – на творчу.

Одним з етапів перевірки ефективності навчання майбутніх фахівців з фундаментальних дисциплін є складання студентами 3-го курсу ліцензійного інтегрованого державного іспиту, який введено Наказом міністра охорони здоров'я № 396 у 1996 році з метою встановлення відповідності рівня професійних знань та вмінь студентів державним кваліфікаційним вимогам. Ліцензійний іспит „Крок-1" має за мету об'єктивно оцінити знання студентів з ключових фундаментальних наук.

Для організації тестування студентів важливим моментом є навчально-методичне забезпечення. При вивченні студентами медичної біології викладачі кафедри прагнуть максимально індивідуалізувати тестовий контроль знань - кожен студент отримує свій набір (варіант) тестових завдань. А це, в свою чергу, потребує створення достатньо великої кількості таких варіантів (в умовах безмашинного контролю) українською, російською та англійською мовами. Для ефективного проведення тестування професорсько-викладацький склад орієнтується на створення сприятливої психоемоційної атмосфери у системі "викладач - студент". Оскільки при написанні на занятті тестів різних рівнів складності у студентів іноді виникають труднощі, вважаємо доцільним мати на кафедрі кількісно велику базу тестів з дисципліни, щоб студенти при вивченні окремої теми, розділу, або при підготовці до складання залікового кредитно-модульного заняття, мали можливість ознайомитися з цими завданнями, самостійно знайти правильні відповіді (можливо користуючись підручниками, навчально-методичними посібниками, консультаціями викладачів). А вже при контролі знань на занятті, кожен студент отримує певну кількість тестів і об'єктивність оцінки його знань буде залежати від якості вивчення студентом теоретичного матеріалу, набутих ним практичних навичок і вмінь, самостійної роботи в аудиторний та позааудиторний час з базою тестових завдань [9].

Викладачами кафедри розроблені методичні рекомендації для студентів до всіх розділів дисципліни "Медична біологія" відповідно до навчальних програм, що значно полегшує роботу викладачів, оскільки до кожного практичного заняття складені тести, які неодмінно розбираються зі студентами. Контроль знань студентів на практичному занятті обов'язково включає обговорення тестових завдань одразу з усією групою "стрічковим методом", або індивідуально. Викладачі при усному обговоренні тестових завдань намагаються викликати дискусію між студентами. В центрі дискусії - студент, а викладач спостерігає за процесом обговорення і оцінює знання. Викладач komponує тестові завдання так, щоб вони логічно продовжували ряд питань

розглянутих при обговоренні теоретичного матеріалу. Такі педагогічні прийоми, на наш погляд, підвищують активність і зацікавленість студентів темою заняття і дисципліною в цілому, допомагають викладачу визначити рівень теоретичної підготовки студентів. Систематичний тренінг студентів з розв'язування тестів дає позитивні результати при написанні ними ліцензійного іспиту "Крок 1".

Враховуючи, що навчальний матеріал повинен відповідати рівню сучасної науки, а засвоєння його повинно проходити активно і свідомо, колективом кафедри медичної біології розроблені методичні рекомендації, ситуаційні задачі та тестові завдання різних рівнів складності для практичних занять з усіх розділів навчальної програми.

Перехід до навчання в умовах кредитно-модульної системи, на наш погляд, дозволяє стимулювати активну навчальну і відповідно творчу діяльність студентів. В сучасних умовах студент повинен привчити себе самостійно працювати, мислити, навчитися приймати професійні рішення, що в результаті дозволить досягнути високої рейтингової оцінки за шкалою ECTS [6,8].

Педагогічний досвід минулих років був спрямований на тандем "викладач-студент", де основну позицію займав викладач. В умовах упровадження нових форм організації навчального процесу, єдиним шляхом розвитку особистості — є сам студент, а викладач виступає його провідником і помічником у набутті знань і вмінь, в цьому значне місце відводиться майстерності викладача при підготовці сучасних професіоналів.

Навчання в умовах кредитно-модульної системи вимагає від студентів адаптації до щоденної підготовки і максимального опанування фундаментальними знаннями і професійними навичками, а від викладачів вищої школи - забезпечити максимально ефективну організацію навчального процесу для підготовки сучасних лікарів.

Література:

1. Ващенко Н.М. Сучасна освіта в Україні (проблеми реалізації Болонського процесу в українській Вищій освіті / Н.М. Ващенко // Медична освіта. - 2009.- №3. - С 48-52.
2. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник/ за ред. В.Г.Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2004. – 384 с.
2. Кліщ Г.І. Спільні та відмінні риси впровадження болонського процесу в Австрії та Україні / Г.І. Кліщ, А.М. Пришляк // Медична освіта. - 2009.-№3.-С 33-36.
3. Колесник Ю.М. Болонський процес та якість освіти / Ю.М. Колесник , Ю.М. Нерянов // Медична освіта. - 2005.-№2.- С.38-40.
4. Ковальчук Л.Є., Случик В.М., Стефурак В.П. Медична біологія і Болонський процес// Галицький лікарський вісник. – 2006.- Т.13, № 3.- С.84-88.
5. Медична біологія. Програма навчальної дисципліни для студентів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації.- Київ.- 2005.- 54 с
6. Медична освіта у світі та в Україні/ Ю.В.Поляченко, В.Г.Передерій, О.П.Волосовець та ін.. – Київ: Книга плюс, 2005. – 383 с.
7. Олексенко В.В. Ефективні шляхи вдосконалення змісту і форм підготовки спеціалістів ВНЗ / В.В. Олексенко // Вища освіти України. - № 2. - 2004. - С 66-69.
8. Стан підготовки та підвищення кваліфікації медичних працівників і завдання вищої медичної школи щодо її інтеграції до світового освітнього простору / В.В.Лазоришенець, М.В.Банчук, О.П. Волосовець та іш. // Медична освіта.- 2009. - №2.- С.5-10.
9. С.І.Килимюк, Н.І.Ткачук, Л.Б.Романюк, М.С.Творко, Г.Р.Малярчук, В.П.Борак. Самостійна робота студентів як важливий напрям у підготовці майбутнього фахівця //Медична освіта. – 2010. - №4.- С.72-73.

Реферат

Тестовый контроль студентов как составляющая часть обучения в условиях кредитно-модульной системы при изучении дисциплины «Медицинская биология».

Улановская-Цыба Н.А., Дубинин С.И., Ваценко А.В.

Ключевые слова: тестовый контроль, кредитно-модульная система, критерии эффективности, медицинская биология, «Крок-1».

Обучение студентов в условиях кредитно-модульной системы предусматривает внедрение и повышение роли самоподготовки. На современном этапе при должном организационно-методическом обеспечении тестовый контроль является одним из наиболее эффективных и гибких методов контроля знаний студентов. Особенное место среди тестов разного уровня сложности занимают тестовые задания лицензионного экзамена «Крок-1» и ситуационные задачи. Тестирование дает возможность преподавателю одновременно проверить знания группы студентов, при этом несет учебно-информационную и мотивационную нагрузку и направляет студентов на активную самостоятельную подготовку.

Реферат.

Тестовий контроль студентів як складова частина навчання в умовах кредитно-модульної системи при вивченні дисципліни «Медична біологія»

Улановська-Цыба Н.А., Дубінін С.І., Ваценко А.В.

Ключові слова: тестовий контроль, кредитно-модульна система, критерії ефективності, медична біологія, тестування, «Крок-1».

Навчання студентів в умовах кредитно-модульної системи передбачає впровадження та підвищення ролі самопідготовки. На сучасному етапі, при належному організаційно-методичному забезпеченні, тестовий контроль є одним з найбільш ефективних та гнучких методів контролю знань студентів. Особливе місце серед тестів різного рівня складності займають тестові завдання ліцензійного іспиту «Крок-1» та ситуаційні задачі. Тестування дає можливість викладачу одночасно перевірити знання групи студентів, при цьому несе

навчально-інформативне та мотиваційне навантаження і спрямовує студентів на активну самостійну підготовку.

Summary

Tests control of students as a part of studying in condition of credite-module system during the learning of subject “Medical biology”

Ulanovskaya-Csyba N.A., Dubinin S.I., Vatsenko A.V.

Key words: tests control, credit-module system, efficiency criterior, medical biology, «Krok-1».

Teaching of students in condition of credit-module system provides effective teaching and increasing of self-preparation role. On the modern stage due to appropriate organizationally methodical providing of testing such control become one of the most effective and flexible methods of control of knowledges of students. The special place among tests control of different type of complication is occupied by the test tasks of the licensed examination «Krok-1» and situational tasks. Test control gives possibility to check up knowledge of group of students, carries the motivational loading and directs students to the active self- preparation work.